

Õiguskantsler

Toomas Asser
Tartu Ülikooli rektor
info@ut.ee

Teie nr

Meie 01.10.2020 nr 7-6/201137/2005297

Urmas Peterson
juhatuse liige
MTÜ Tartu Üliõpilasküla
info@campus.ee

Ühiselamukohtade jagamine

Austatud hr Asser, austatud hr Peterson

Õiguskantsleril paluti hinnata MTÜ Tartu Üliõpilasküla tava anda Tartu Ülikooli välisüliõpilastele majutuskohtade taotlemisel eelisõigus.

Tartu Üliõpilasküla pakub võimalust taotleda majutuskohta kõigepealt välisüliõpilastele ja alles siis Eestist pärit üliõpilastele. Niisugune tava lähtub teadmisest, et erinevalt Eestist pärit üliõpilastest on välisüliõpilastel raskem leida Tartus elukohta. Kuna see võib tõesti nii olla, on arusaadav, miks ülikool on otsustanud aidata välisüliõpilastel majutuskohta leida. Õigustatud on erinev kohtlemine neil juhtudel, mil Tartu Ülikool reserveerib ühiselamukohti eriprogrammide alusel Tartu Ülikooli õppima saabuvate välisüliõpilaste jaoks. Kõnesoleval juhul, mil eelis antakse üldkorras ingliskeelsetele õppekavadele õppima asujatele, pole aga ühiselamukohtade jagamisel õigustatud üliõpilaste erinev kohtlemine olenevalt sellest, kas üliõpilane on pärit Eestist või välisriigist.

Võrdse kohtlemise tagamiseks on mitmeid teid: võib jagada ühiselamukohti elava järjekorra alusel, tõmmata liisku, tagada ühiselamukoht vaid vähem kindlustatud üliõpilastele, pakkuda välisüliõpilastele ühiselamukohta suvekuudeks jne. Ka võib ülikool luua üliõpilastele suunatud üürikeskkonna, mille kaudu saab eluaseme välja üürida vaid siis, kui üürileandja on seda valmis tegema samadel tingimustel ka välisüliõpilastele. Soovitan Teil neid võimalusi kaaluda ja ühiselamukohtade jagamise praktikat muuta.

[Eesti Vabariigi põhiseaduse § 12](#) kohaselt on kõik seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu. Võrdse kohtlemise seadus (VõrdKS) sätestab, et inimeste diskrimineerimine nende rahvuse (etnilise kuuluvuse) tõttu on keelatud mh eluaseme kättesaadavuses ([VõrdKS § 2 lg 1 p 7](#)). Tõsi, Tartu Ülikool ei erista üliõpilasi otseselt rahvuse alusel, kuid teeb seda kaudselt. Diskrimineerimine on kaudne, kui näiliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab inimesed

Õiguskantsleri Kantsleil

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

näiteks rahvuse alusel teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda. Ka kaudne eristamine on keelatud, v.a siis, kui selleks on objektiivne ja õiguspärane eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud ([VõrdKS § 3 lg 4](#)).

Majutuskohtade taotlemisel kohtleb Tartu Üliõpilasküla taotlejaid erinevalt, lähtudes sellest, kas üliõpilane on Eestist või tuleb välisriigist. Nii on osa üliõpilasi majutuskohtade taotlemisel soodsamas olukorras kui teised.

Ei Tartu Ülikooli seadus ega kõrgharidusseadus kohusta ülikooli tagama üliõpilasele majutuskohta. Tartu Ülikool pole ka võimeline tagama majutuskohta kõigile üliõpilastele. Majutuskoha pakkumine on ülikooli hea tava, mis toetab õppimist, sh uute oludega kohanemist. Eriti oluline on see üliõpilastele esimesel ülikooliaastal.

Ülikool on selgitanud, et ingliskeelsetele õppekavadele on seatud varasem sisseastumisaeg eeskätt seetõttu, et ülikooli vastu võetud välisüliõpilased saaksid õigeaegselt taotleda viisat või elamisluba. Seepärast on ülikool otsustanud, et välisüliõpilased saavad Tartu Üliõpilaskülalt majutuskohta taotleda 1.–10. juunini, aga Eesti üliõpilased juuli keskel (2020. aastal alates 16. juulist). Majutuskohta pakutakse välisüliõpilastele eelisjärjekorras kahel põhjusel. Esiteks tuleb välisüliõpilasel taotleda Eestis õppima asumiseks viisat või elamisluba ja teiseks, vahetult pärast vastuvõtuotsuse saamist peavad välisüliõpilased leidma õpingute ajaks või vähemalt õpingute alguseks majutuskoha Tartus. Samas on aastatepikkune praktika näidanud, et välisriigi kodanikul on oma koduriigis olles Tartus eramajutust leida väga keeruline.

Vastuvõtuotsuse saanud välisüliõpilastele õigeaegselt viisa või elamisloa saamise tagamise eesmärk on mõistetav. Siseministeriumi selgituste kohaselt on Politsei- ja Piirivalveamet õppeasutustega kokku leppinud, et välisüliõpilased taotlevad kõigepealt pikaajalist viisat ja tulevad sellega Eestisse ning elamisluba asuvad taotlema Eestis olles. Viisa taotlemisel peab inimene andma aadressi, kus ta Eestis peatub. Elamisloa taotlemisel ei ole vaja tõendada elukoha olemasolu ja üliõpilane võib esialgu peatuda näiteks hostelis või hotellis. Elukoha registreerimise kohustus tekib ühe kuu jooksul pärast elamisloa saamist ([välismaalaste seaduse \(VMS\) § 121 lg 1 või 2](#)). Elukohana saab registreerida vajaduse korral majutusasutuse (näiteks hostel), milles üliõpilane peatub ([rahvastikuregistri seaduse § 77 p 2](#)). Seega on riigi seatud tingimused piisavalt paindlikud, et üliõpilane jõuaks aegsasti ka ise leida endale sobiva elamispinna.

Välismaalasel võib oma koduriigis olles Tartus eramajutust leida tõesti keerulisem kui Eesti elanikul, kuna nii üüriturg kui ka suhtluskeel ja -tavad on talle võõrad. Samuti vajab välisüliõpilane (taskukohast) eluaset kohe pärast Eestisse jõudmist, mistõttu on vaja leida eluase enne, kui ta Eestisse tuleb. Nende probleemide ületamiseks saab ülikool välisüliõpilast toetada sellega, et annab talle kohaliku üürituru kohta piisavalt teavet. Tartu Ülikool [on seda ka teinud](#). Välismaalt tulnud üliõpilane võib otsida eluaset koduriigis olles, nt maakleriteenust kasutades.

Tuleb mõnda, et üüriturult eluaset otsides võib takistuseks saada korteriomaniku soovimatus lubada üliõpilasel oma elukohta riigile avaldada, et varjata riigi eest üüritulu saamist. Takistuseks võib saada ka VMS § 289 lg-s 1 sätestatud üürileandja kohustus kontrollida välismaalase Eestis viibimise seaduslikkust (vt probleemide ülevaadet Balti Uuringute Instituudi [aruandest](#), lk 65 jj). Sääraste probleemide ületamiseks võib ülikool muu hulgas luua üliõpilastele suunatud üürikeskkonna, mille kaudu saab eluaseme välja üürida vaid siis, kui üürileandja on seda valmis tegema samadel tingimustel ka välisüliõpilastele.

Seega teenib ühiselamukohtade eelisjärjekorras välisüliõpilastele jagamine küll seatud eesmärki, ent pole proportsionaalne, sest sama eesmärgi võib saavutada ka nii, et sellega ei kaasne kohalike üliõpilaste ebasoodsamat kohtlemist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kärt Muller 693 8418;
Kart.Muller@oiguskantsler.ee

Kristiina Albi 693 8412;
Kristiina.Albi@oiguskantsler.ee